

Sikring av tilpasset opplæring for elever fra språklige minoriteter – et lederansvar

Sigrun Aamodt og Liv Bøyesen
Nasjonalt senter for flerkulturell
opplæring

Hvorfor er dere her?

- Kjenner dere oss?
- <http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-medarbeidere/>
  - Har dere vært på hjemmesidene?
  - <http://nafo.hioa.no/>
  - og kjenner dere
    - mandatet vårt?
    - Informasjonen som er myntet på PPT?

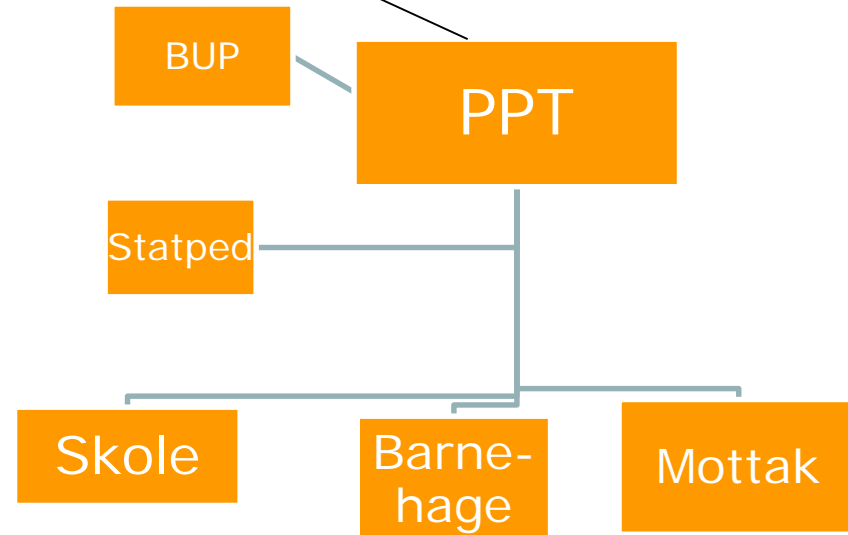
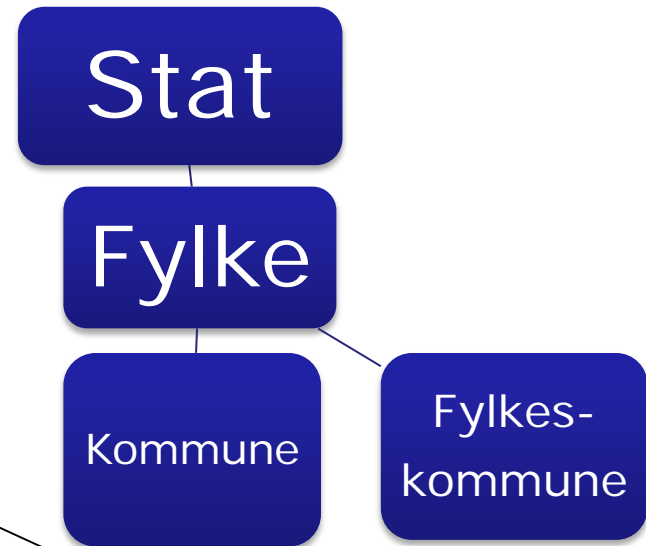
Dagens tekst

Hvorfor fokus på
PPTs arbeid og
ledernes ansvar?

Nettverk og samarbeidsarenaer

NAFO

Konsekvenser av ulike lederstiler og organisering (Aamodt 2004)

- Ved begge skoler underkommuniseres kulturelle og språklige forskjeller.
- Ingen automatikk i at moderne, fleksible metoder, undervisning i smågrupper og individualiserte opplegg, inkluderer større grad av identitetsbekreftelse hos de minoritetsspråklige elevene enn den mer tradisjonelle pedagogikken.
- Behov for en etterutdanning av skoleledere og lærere i hvordan skape en flerkulturell skole

Sikring stadig nødvendig

NOU Norges offentlige utredninger **2010**

Mangfold og mestring
Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet

Sikring gjennom å sikre

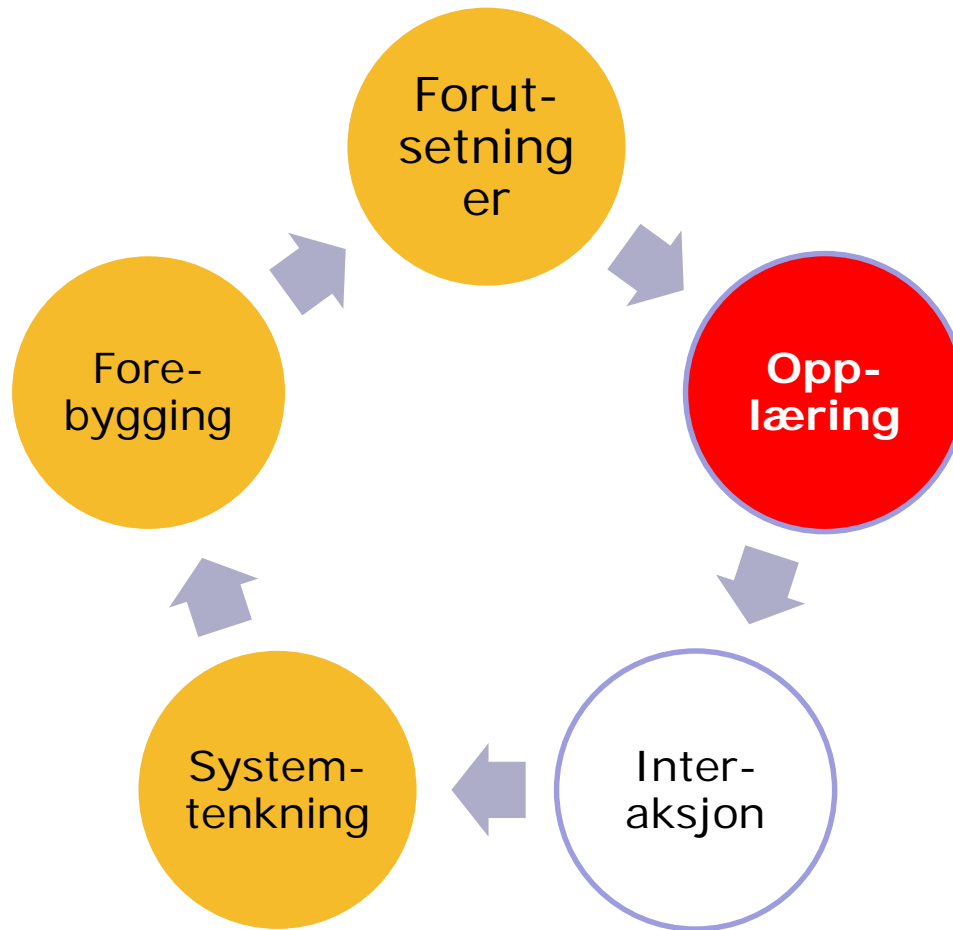
- Rettigheter
- En opplæring som er tilpasset elever fra språklige minoriteter
- Likeverdige læringsmiljøer

Rettigheter som gjelder elever fra språklige minoriteter

- Opplæringslova § § 2.8, 3.12 og 5
  - Grunnleggende norsk
  - Morsmålsopplæring
  - Fagopplæring på morsmål
- Krav om kartlegging
  - Grunnskolen
  - Før videregående

Tilpasset opplæring – felles perspektiv

Tall SSBS og GSI: Tall fra vgo:

http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201145/rapp_201145.pdf

- Tendensen er dermed at øvrige elever og norskfødte med innvandrerforeldre har relativt lik progresjon gjennom videregående, mens **personer som selv har innvandret har lavere fullføringsandel**. Jenter fullfører oftere enn gutter, uavhengig av innvandringsskategorien. store forskjeller i gjennomstrømningen dersom man tar hensyn til elevenes landbakgrunn. I begge gruppene fullfører elever med europeisk og asiatisk bakgrunn oftere **enn elever med bakgrunn fra Afrika og Sør-Amerika**.

Blir de vurdert ut fra sin språklige og erfaringsmessige situasjon?

- Hvordan forløper en typisk andrespråksutvikling?
- Gir teksten som kommer nå, assosiasjoner til spesialpedagogiske behov, eller vitner den om en elev som har en god progresjon?

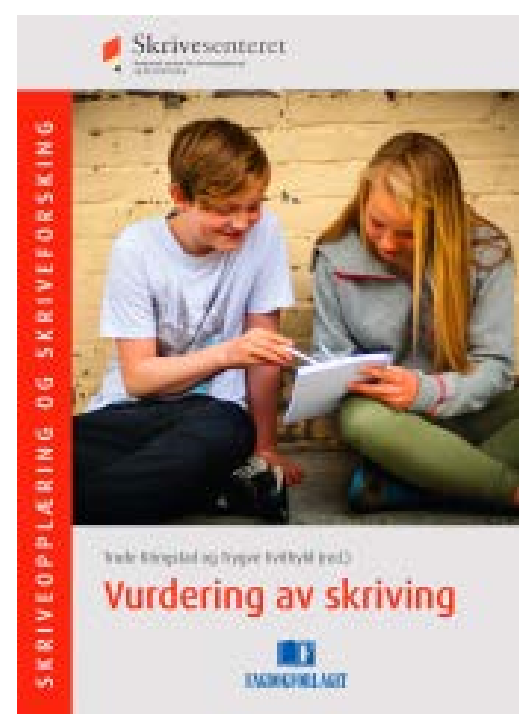
IDEMELDING

Fotball:

Fotball er en sport som mange folk liker denne sport.

Jeg også liker denne sport. Spillen er ~~en~~ ^{på} som to lag, hver lag, har 12 spillere, en på mål, bak, midtbane, spiss, trener kan velge at hvor mange stor bak eller spiss eller midtbane. Spiller kan ikke bruke arm men keeper kan bruke armer, på banen er 3 dommer når en spiller springer foran mål og keeper er på med hode også andre spiller kommer og spark på denne spiller som skal skare mål, da blir frispark og den spiller som blir sparket på andre spiller må gå ut og kan ikke spille.

Nå i hele verden Brasil er beste og god lag, men et lag er som heter Real Madrid de har mang god spiller i hele verden som Zidane, Ronaldo, Raed, R. Karlo Afghanistan har også fotball lag i fjord Afghanistan ha spelt 10 år kamp med Iran, Afghanistan taper! fordi Afghanistan kan ikke god spille ut 23 år i Afghanistan var krig nå er også med ikke så mye som før. Jeg liker å gå på Afghanistanske lag. Jeg håper den en gang Afghanistan få medalje. Iran er ikke så god men enn Afghanistan. Norge har også en god fotball lag.

Underveis-
vurdering
av en norsk
tekst av en
flerspråklig
elev

Språkutvikling versus spesialpedagogiske behov

Chasing a running target

Unge, enslige asylsøkere i tall

- Oppedal, Seglem og Jensen

Avhengig og selvstendig.

Enslige mindreårige

flyktningers stemmer i tall

og tale (Ungkul og IMDI)

<http://www.imdi.no/no/Kunnskapsbasen/Innholdstyper/Rapporter/2010/Avhengig-og-selvstandig-Enslige-mindrearige-flyktningers-stemmer-i-tall-og-tale/>

Også her – differensialdiagnostiske utfordringer

ADHD

- Kort tidsvindu
- Enten AD eller HD eller en kombinasjon
- Genetisk/biologiske
- Forstyrrelser i transportmekanismene for dopamin
- God omsorg hjelper – pluss annen behandling

Traumatiserte personer

- Smalt tidsvindu
- Evt svingninger både mellom hyper- og hypo-aktivering
- Erfaringspåførte
- Forstyrrelser i hjernens alarm- og reguleringsystem
- God omsorg trykker – en forutsetning

Likeverdige læringsmiljøer?

Mobbing og trakassering

- Seeberg – etnisk diskriminering i skolen
- Fandremobbing – gutter og motiv

Trivsel

- Studien Children's Worlds
Elisabeth Backe-Hansen, NOVA
- <http://nafo.hioa.no/ikke-alle-innvandrerbarn-trives-i-norge/>

Hvordan fremme og ivareta en flerkulturell skole gjennom organisering og ledelse?

- Anerkjennelse av språk- og kulturkompetanse – synliggjøre ulik kompetanse:
  - bygge videre på elevenes utgangspunkt; språklig og verdimessig gjennom tilrettelagte opplegg
  - la alle elever få mulighet til å vise hva de mestrer
  - synliggjøre mangfoldet i klasserom og skolebygning
- Iverksette ulike tiltak som bidrar til kulturforståelse og anerkjennelse av ulikhet.
- Utvikle gode samarbeidsrutiner med hjemmene
- Kompetanseheving og etterutdanning innen opplæring av språklige minoriteter

Aktuelle prosjekter

- UH-prosjektene

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/opplaering-av-ungdom-med-kort-botid/>

- Nyankomne

- <http://nafo.hioa.no/nyankomne/barn-og-unge-asylsokere/>

- Kompetansehevings – implementerings- og samarbeidskurs

- PP-rådgivere, spesialpedagoger og tospråklige lærere

- <http://nafo.hioa.no/fag/ppt/>

Prøver fra NAFO (oppdrag fra Udir)

Verktøy for kartlegging av nylig ankomne med liten skolebakgrunn, inkludert leseprøver
4 språk

Lastes rett ned fra lenken til høyre her:
<http://nafo.hioa.no/grunnskole/kartleggingsverktoy>

- Leseprøver
  - 2. og 3. trinn
16 språk (2 til kommer)
  - 4.-5. trinn
3 språk

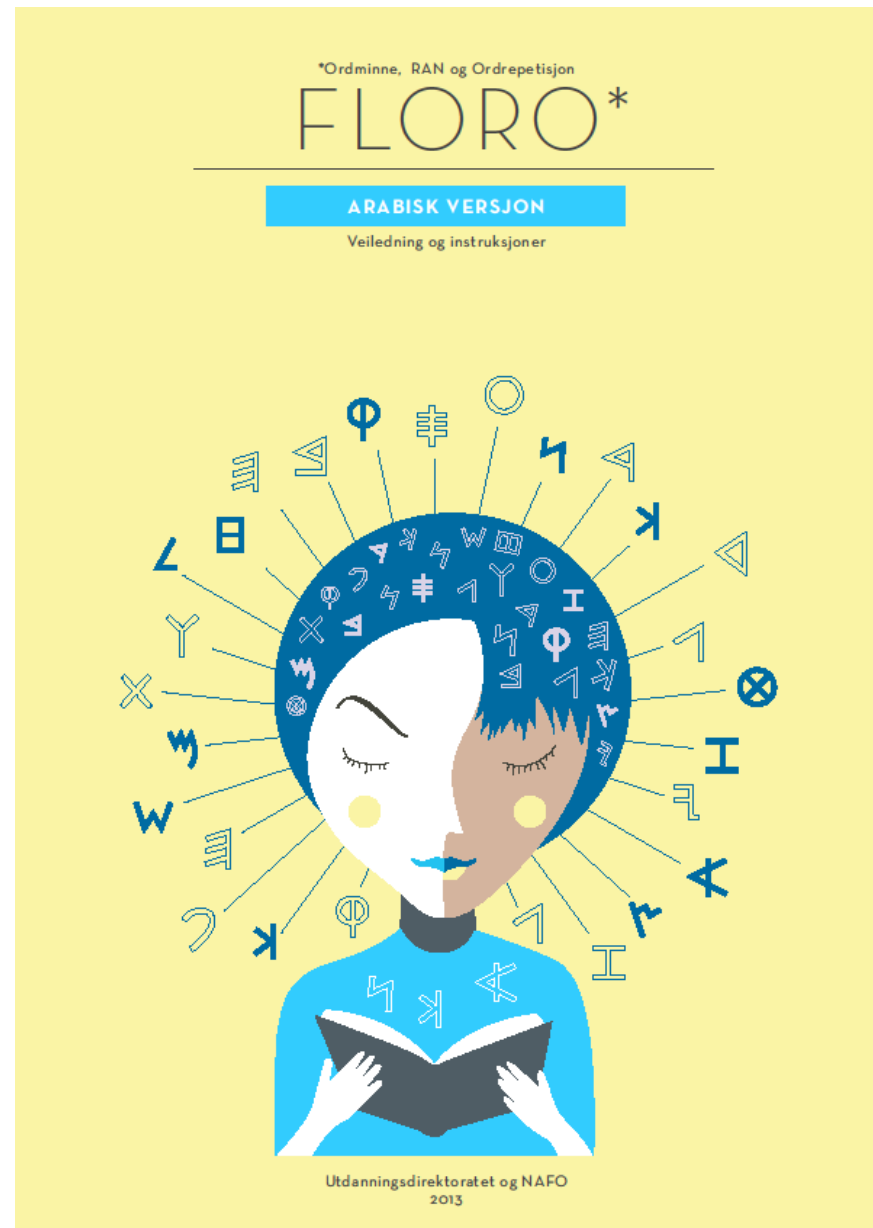
Tilgang ved henvendelse her: <http://nafo.hioa.no/grunnskole/kartleggingsverktoy/kartleggingspr-over-pa-morsmal/>

- Kognitive prøver FLORO
  - Ordminne
  - RAN
  - Ordrepetisjon
12 språk (ett eller to til kommer)

Tilgang krever kursbevis

Mer om dem her:
<http://nafo.hioa.no/fag/ppt/>

Flerspråklig Ordminne RAN og Ordrepetisjon

Det pedagogiske innholdet i kurset

- En teoridel
- En implementeringdel
- En samarbeidsdel

Den teoretiske delen

- Lesing og utvikling av leseferdighet i et historisk perspektiv
- Andrespråksperspektiver på lesing og skriving
- Spesialpedagogiske behov og arbeidsmåter ved mistanke om dette
- Dysleksi og arbeidsminneproblematikk
- Differensialdiagnostiske problemstillinger – lesing og skriving - traumer og flyktningeproblematikk. Drøfting av elev eksempeler
- Testing og kartlegging i et flerspråklig perspektiv, en modell
- EVT - Barn på flukt og i krise – bakgrunn og rettigheter, pedagogiske tiltak og tilrettelegging i barnehage og skole

Lederne – PPT faglederne i kommunen

- Gunstig signalisering
  - å ha dem til stede på kurset, fast eller mye
  - Er aktive og entusiastiske
  - Utveksler info i forkant og underveis – i planleggingen, gir tilbakemeldinger
    - Uttrykker sine medarbeideres behov
    - Forklarer deres atferd (dette er nytt for dem)

NAFO og PPT – hva så, hva nå?

